

Sygn. akt V AGa 509/18

V AGz 388/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Pidzik (spr.)
Sędziowie:	SA Wiesława Namirska SA Olga Gornowicz-Owczarek

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2020 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa(...)H. Spółki Jawnej w D.

przeciwko (...)w O. (Republika Czeska)

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 18 stycznia 2018 r., sygn. akt XIV GC 552/17

oraz na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 10 lutego 2018 r., sygn. akt XIV GC 552/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 149.445,14 (sto czterdzieści dziewięć tysięcy czterysta czterdzieści pięć 14/100) euro z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2016 r.;

b) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 46.020,29 (czterdzieści sześć tysięcy dwadzieścia 29/100) złotych tytułem kosztów procesu;

2. oddala apelację pozwanej;

3. umarza postępowanie zażaleniowe;

4. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 27.586 (dwadzieścia siedem tysięcy pięćset osiemdziesiąt sześć) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

SSA Wiesława Namirska	SSA Tomasz Pidzik	SSA Olga Gornowicz-Owczarek
-----------------------	-------------------	-----------------------------

Sygn. akt V AGa 509/18

UZASADNIENIE

Powódka (...) H. Spółka Jawna w D. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) w O. (Czechy) kwoty 149.445,14 euro tytułem zapłaty za sprzedane towary z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu.

Sąd Okręgowy wydał europejski nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu od którego pozwana złożyła sprzeciw i nakaz zapłaty utracił moc prawną. Pozwana nie kwestionowała jurysdykcji sądów polskich oraz właściwości miejscowej i rzeczowej sądu rozpoznającego spór sądowy, jak również materialnego prawa polskiego jako właściwego w niniejszej sprawie sądowej podnosząc m.in. zarzut przedawnienia dawniejszych roszczeń cenowych powódki aniżeli 14 lutego 2015 r. Nadto pozwana przedstawiła pismo o potrąceniu wierzytelności stron.

Powódka z ostrożności zgłosiła procesowy zarzut potrącenia wierzytelności odmawiając zasadności potrąceniu powołanemu przez pozwaną, mając na uwadze wcześniejsze potrącenie wzajemnych wierzytelności dokonane przez powódkę oraz to, że roszczenia z dwóch faktur pozwanej, a to nr (...) i (...) w ogóle nie powstały.

W toku procesu pozwana przedłożyła dokument jej zdaniem potwierdzający fakt i wysokość uregulowania przez pozwaną części dochodzonej kwoty do wysokości 67.279,40 euro podpisany przez G. H..

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 18 stycznia 2018 r. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 82.165,74 euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2016 r., oddalił powództwo co do kwoty 67.279,40 euro

i orzekł o kosztach procesu. Wydając tenże wyrok Sąd Okręgowy wskazał na wstępie uzasadnienia, że miał na względzie przepisy prawa, a to Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji

i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych, na które obie strony zgodnie powołały się w niniejszym procesie sądowym. Wyrok ten wydano w następująco ustalonym stanie faktycznym:

Pozwana i powódka pozostawały w wieloletnich stosunkach handlowych w okresie do 2016 roku. Pozwana nabywała od powódki osłonki pochodzenia zwierzęcego na potrzeby produkcyjne w zakresie wyrobów spożywczych. Powódka dostarczyła pozwanej przedmiotowe towary w ilości i w cenie wynikającej z faktur VAT. Towary zostały odebrane przez pozwaną w magazynie powódki i nie były kwestionowane co do ilości i jakości. Pozwana nie zgłosiła zindywidualizowanych roszczeń z tytułu wad fizycznych towarów lub

z tytułu odszkodowania za wady lub braki ilościowe. Sąd Okręgowy wskazał, iż pozwana nawet nie wniosła dowodów co do poszczególnych faktur VAT i dokumentów wydania towarów załączonych przez powódkę przy pozwie tak aby można było wdrożyć czynności postępowania dowodowego zmierzające do podważenia tychże dowodów (art. 232 k.p.c.). Powołane przez pozwaną porozumienie między pozwaną, a K. K. dotyczące rekompensat pieniężnych dla pozwanej, nie miało żadnego związku z przedmiotową sprzedażą osłonek pochodzenia zwierzęcego w ramach czynności handlowych powódki

i pozwanej dokonanych przez powódkę i pozwaną do 2016 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego fakt umów sprzedaży i ich wykonanie przez powódkę wobec pozwanej nie budziło wątpliwości, a kwota 149.445,14 euro wyrażała wartość przedmiotowego towaru nabytego przez pozwaną. Kwestia, że przy czynnościach odbioru towarów od powódki uczestniczył K. K. reprezentujący pozwaną pozostała bez znaczenia dla stanu rozliczeń przedmiotowych towarów odebranych przez pozwaną

a ewentualne nienależyte wykonywanie obowiązków umownych przez K. K.

w ramach współpracy ze swoim mocodawcą czyli z pozwaną spółką, nie miała wpływu na zakres obowiązków dotyczących zapłaty ceny towarów z pozwu obciążających pozwaną. Międzynarodowa sprzedaż towarów została wykonana przez powódkę, a pozwana do chwili obecnej nie zapłaciła kwoty 82.165,74 euro (Konwencja Narodów Zjednoczonych

o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów z dnia 11 kwietnia 1980 r. sporządzona

w Wiedniu, w tym art. 53 i art. 59 powołanej Konwencji). Jakiegokolwiek zastrzeżenia pozwanej związane z realizacją obowiązków umownych przez powódkę dotyczące sprzedaży towarów objętych pozwem, z uwagi na stan stosunków zobowiązaniowych między pozwaną

a jej współpracownikiem w osobie K. K., nie zostały, zdaniem Sądu Okręgowego, potwierdzone w prawidłowo przeprowadzonym postępowaniu dowodowym. Przy czym Sąd Okręgowy wskazał, iż nie prowadził dowodów, które nie zostały zawnioskowane zgodnie

z prawem (art. 232 k.p.c. i art. 236 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c. i art. 299 k.p.c.) uznając, że próby przerzucenia na sąd inicjatywy dowodowej, nie miały podstaw prawnych. Ewentualne dowody z urzędu prowadzone przez sąd z bliżej nieokreślonego zasobu dokumentów mogących znajdować się w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym dotyczącym K. K., na terytorium Czech, wykraczało, zdaniem Sądu Okręgowego, poza kompetencje sądu orzekającego w niniejszej sprawie sądowej

i podważałyby wiarygodność materiału sprawy oraz bezstronność sądu orzekającego (art. 233 § 1 k.p.c.).

Czyniąc te uwagi Sąd Okręgowy wskazał, że miał na uwadze sporne i wyraźnie wskazane okoliczności faktyczne sprawy przez strony i stwierdził, że zapłata w całości faktury VAT nr (...)/ z dnia 24 stycznia 2012 r. przez pozwaną nie powinna budzić wątpliwości. Przedmiotowa faktura VAT na kwotę 35.770 euro, była spłacana przez pozwaną już przed niniejszym sporem sądowym. Powódka wystawiła dowody kasowe wraz z wpłatami w latach 2013 – 2015 w listopadzie 2013 roku i później. Powódka nie wystawiła dowodów kasowych na całość należności zapłaconej przez pozwaną, co wyraźnie przyznała w piśmie. W powołanym dokumencie podpisanym przez G. H., reprezentującego powodową spółkę, została poczyniona wzmianka o wystawieniu w przyszłości dokumentu kasowego odnośnie kwoty 25.770 euro przez (...) Spółkę Jawną. Podobnie zapewnienie o wystawieniu dokumentów kasowych w przyszłości dotyczyło faktur VAT powódki nr (...) na kwotę 33.868 euro, nr (...) na kwotę 4.345,20 euro oraz nr(...)na kwotę 3.296,20 euro, z tym że ta ostatnia faktura powódki była wystawiona na kwotę wyższą. Wracając do faktury nr (...) zauważył Sąd Okręgowy, że wskazane zapewnienie dotyczyło wystawienia dokumentu kasowego KP bez potrzeby jakiegokolwiek dopłaty do kwoty 25.770 euro. Przedmiotowa kwota 25.770 euro to suma tak objętej zarzutem potrącenia podniesionym przez powódkę kwoty 16.098,50 euro oraz kwoty 9.671,50 euro z pozwu. Powódka potwierdziła w wyżej wskazanym piśmie kwotę 25.770 euro jako rozliczoną, jednak nie udokumentowaną wtedy przez powódkę dokumentem kasowym KP a tenże stan dokumentowania przedmiotowych rozliczeń wyraźnie odpowiadał powołanemu potrąceniu

i kwocie potem ponownie wpisanej do pozwu. W podobny sposób powódka potwierdziła zapłatę w/w trzech kolejnych kwot, z tym że ostatnia z nich w wysokości 3.296,20 euro potwierdzona została w wysokości faktycznie wpłaconej a sama faktura VAT wystawiona była na wyższą kwotę a to na kwotę 4.055,00 euro. Powódka uzależniła wystawienie powyżej powołanych dowodów kasowych od zapłaty pozostałych faktur z pozwu, wywierając w taki sposób presję na dłużnika tj. pozwaną, aby zakończyła rozliczenia długu za nabyte od powódki przedmiotowe osłonki. Trzeba podkreślić, że powódka nie przedstawiła pisemnego uznania całości kwot z faktur VAT z pozwu. Przedstawiona przez powódkę korespondencja nie zawierała podpisu pozwanej. Wezwanie do zapłaty nie zostało potwierdzone przez pozwaną.

Podniósł dalej Sąd Okręgowy, że nie budziło jego wątpliwości potrącenie wierzytelności powołane przez powódkę z dnia 14 listopada 2016 r., potwierdzone w obiegu korespondencyjnym przez pozwaną a to przez H. F.. Kwota 16.098,50 euro została skutecznie potrącona przez powódkę już w listopadzie 2016 roku (art. 498 k.c.). Późniejsze próby potrącenia były nieskuteczne. Kwota z wymienionej faktury VAT nr (...) i z faktury VAT nr (...) oraz z VAT faktury nr (...) a także z faktury VAT nr (...), łącznie kwota 67.279,40 euro, została rozliczona między stronami, co pokwitowała powódka pismem (art. 462 § 1 k.c.).

Dalej wskazał Sąd Okręgowy, że roszczenia z pozwu nie uległy przedawnieniu. Termin przedawnienia cztery lata jak w Konwencji o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Nowym Jorku – art. 8 oraz art. 27 i art. 20 powołanej Konwencji, pozostał w mocy prawnej, gdyż Polska i Czechy są treścią tej Konwencji związane. Przerwanie biegu przedawnienia przez wielokrotne wpłaty przez pozwaną na poczet ceny towarów, bez zastrzeżeń, począwszy od listopada 2013 roku, nie powinno budzić żadnych wątpliwości, a w zasadzie to pozew wniesiony został przed upływem czterech lat od daty wymagalności roszczeń o zapłatę ceny towarów, z wyjątkiem dwóch najdawniejszych faktur VAT z 2012 roku, jednak późniejsze wpłaty przerwały bieg przedawnienia (art. 20 ust. 2 Konwencji).

Czyniąc te rozważania Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji zaskarżonego wyroku, a w zakresie kosztów procesu dokonał stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu uwzględniając to, że powód wygrał proces sądowy w 55 %. Sąd Okręgowy wskazał, iż popełnił omyłkę rachunkową przy zasądzeniu kwoty 26.490 zł, którą wyliczył nieprawidłowo przy stosunkowym rozdzieleniu kosztów procesu sądowego, zamiast kwoty 20.533 zł, którą sąd powinien zasądzić od pozwanej na rzecz powódki (art. 100 k.p.c.).

Apelację od tegoż wyroku wniosły obie strony. Powódka w części oddalającej powództwo zarzucając:

naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 § 1 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące błędną wykładnią oświadczenia woli G. H. z dnia 4 marca 2016 r., polegającą na uznaniu przez Sąd pierwszej instancji, iż przedmiotowe oświadczenie stanowiło potwierdzenie spłaty przez pozwaną zobowiązań w nim wskazanych pomijając przy tym całkowicie okoliczności towarzyszące złożeniu oświadczenia woli, intencję strony powodowej w złożeniu oświadczenia woli tej treści oraz zasady wykładni oświadczeń woli uwzględniające wykładnię literalną oraz funkcjonalną, co doprowadziło do oddalenia powództwa o zapłatę w zakresie kwoty 67.279,40 euro wraz

z odsetkami, podczas gdy oświadczenie G. H. winno być interpretowane zgodnie z regułami znaczeniowymi języka polskiego oraz uwzględniać fakt, iż pozwana

w okresie, w którym zostało złożone oświadczenie zalegała także z innymi (później wymagalnymi) płatnościami wobec powódki, natomiast intencją powódki, która z uwagi na wieloletnią współpracę handlową z pozwaną zaoferowała zaniechanie (umorzenie) dochodzenia należności wskazanych w oświadczeniu powódki pod warunkiem spłaty przez pozwaną pozostałych najpóźniej wymagalnych zaległości, wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz z odsetkami winno być uwzględnione; art. 22 ustawy

z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 listopada 2016 r. przez jego niezastosowanie, które skutkowało błędnym przyjęciem przez Sąd pierwszej instancji, iż pozwana dokonała spłaty zobowiązań wskazanych przez powódkę w oświadczeniu tylko na podstawie jego treści, podczas gdy kwota zobowiązań wskazana w oświadczeniu przewyższała sumę 15.000 euro, co oznaczało, iż spłata winna zostać dokonana w formie bezgotówkowej, a zatem niemożliwym było wystawienie co do spłaconego zadłużenia dowodów KP („kasa przyjęła”), które wystawiane są w przypadku płatności gotówkowych, wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz

z odsetkami winno być uwzględnione;

naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz brak rozważenia przez Sąd pierwszej instancji całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, które skutkowało błędnym przyjęciem, iż oświadczenie powódki potwierdzało: - spłatę przez pozwaną wskazanych w nim należności względem strony powodowej a w konsekwencji doprowadziło do

oddalenia powództwa w części, podczas gdy wobec braku zapłaty wskazanych w oświadczeniu należności powódka wzywała kilkakrotnie pozwaną do zapłaty wszystkich (w tym wskazanych w oświadczeniu) zaległości, które to wezwania nie były kwestionowane przez stronę pozwaną także w toku postępowania sądowego, wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz z odsetkami winno być uwzględnione,

a także, które skutkowało przyjęciem, iż oświadczenie powódki potwierdzało spłatę przez pozwaną wskazanych w nim należności względem strony powodowej a w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w części, podczas gdy pozwana na okoliczność dokonania spłaty należności wynikających ze wskazanych w oświadczeniu faktur VAT nie przedstawił żadnych innych dowodów, w tym w szczególności dowodu z zeznań świadków, ani dokumentów księgowych, które potwierdzałyby dokonanie przez pozwaną płatności,

i pozwana nie wskazała nawet w jakiej formie (gotówkowej czy też bezgotówkowej), przez kogo, oraz kiedy (nawet orientacyjnie) miałyby zostać dokonana zapłata, wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz z odsetkami winno być uwzględnione; - spłatę przez pozwaną wskazanych w nim należności względem strony powodowej oraz stwierdzało wydanie w późniejszym czasie pokwitowań zapłaty przez powódkę

a w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w części, podczas gdy każdy podmiot w tym pozwana prowadząca działalność gospodarczą (profesjonalista) powinien, dbając należyście o swoje interesy, żądać od kontrahenta wydania pokwitowania zapłaty niezwłocznie po jej dokonaniu, tym bardziej jeżeli zapłata obejmuje wysokie kwoty (281 tys. zł), a w przypadku zaniechania wydania takiego pokwitowania niezwłocznie po dokonaniu zapłaty winien domagać się jego wydania, podczas gdy pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów potwierdzających iż chociażby domagała się ona w czasie późniejszym wydania dokumentów kasowych KP, zgodnie z oświadczeniem powódki, ani nawet nie podniosła takiej okoliczności, iż domagała się od powódki pokwitowania, wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz z odsetkami winno być uwzględnione; - spłatę przez pozwaną wskazanych w nim należności względem strony powodowej oraz stwierdzało przyrzeczenie wydania w późniejszym czasie pokwitowań zapłaty przez powódkę

a w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w części, podczas gdy powódka przedłożyła w poczet materiału dowodowego dowody kasowe KP z lat 2013-2014, potwierdzające częściowe wpłaty gotówkowe na poczet należności wynikających z faktur VAT nr (...) oraz (...), co potwierdza iż każdorazowo w przypadku zapłaty przez powódkę należności w formie gotówkowej były niezwłocznie wystawiane pozwanej dowody kasowe w postaci KP, zatem nie można w tym wypadku uznać by w przypadku należności wskazanych w oświadczeniu nie zostałyby wystawione jakiegokolwiek dowody kasowe

w przypadku przyjęcia iż doszło do spłaty zaległości (opóźnienie nie znajdowałoby żadnego racjonalnego uzasadnienia), wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz z odsetkami winno być uwzględnione; - samo oświadczenie mogło stanowić potwierdzenie zapłaty przez pozwaną należności w nim określonych, a zatem mogło być uznane za pokwitowanie, tym samym nielogicznym byłoby zobowiązanie się na tym „pokwitowaniu” do wystawienia pokwitowania, a wobec czego zbędnym byłoby wystawianie dodatkowo dowodów kasowych KP, skoro fakt zapłaty zostałby już potwierdzony

w oświadczeniu - innymi słowy brak byłoby logiki w zobowiązaniu się do wystawienia pokwitowania skoro samo zobowiązanie mogło być uznane za pokwitowanie, wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz z odsetkami winno być uwzględnione oraz - skutkowało przyjęciem, iż oświadczenie powódki potwierdzało spłatę przez pozwaną wskazanych w nim należności względem strony powodowej oraz stwierdzało przyrzeczenie wydania w późniejszym czasie pokwitowań zapłaty przez powódkę a w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w części, podczas gdy gdyby faktycznie przyjąć, że należność wynikająca z faktury VAT nr (...) w kwocie 25.770 euro (ujęta w oświadczeniu) została spłacona przez pozwaną to nie mogłaby ona zostać objęta potrąceniem dokonany przez powódkę w dniu 14 listopada 2016 r. (osiem miesięcy później), którego skuteczność została potwierdzona przez Sąd pierwszej instancji, zaś pozwana nie kwestionowała pod względem merytorycznym potrącenia dokonanego pismem z dnia 14 listopada 2016 r., wobec czego żądanie powódki zapłaty kwoty 67.279,40 euro wraz z odsetkami winno być uwzględnione.

Podnosząc te zarzuty powódka wnosiła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia

i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania sądowego za obie instancje.

Pozwana wniosła natomiast apelację od tegoż wyroku w części uwzględniającej powództwo co do kwoty 18.968,50 euro zarzucając:

naruszenie przepisów prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 498 § 1 i 2 k.c. oraz art. 499 k.c. i uznanie, iż potrącenie z dnia 14 listopada 2016 r. dokonane przez (...) H. Spółka Jawna (wcześniej (...) Sp. j. G. H., M. W.) zostało dokonane skutecznie, podczas kiedy, wobec uwzględnienia przez Sąd Okręgowy w Katowicach oświadczenia G. H. działającego jako współnika (...) Sp. j. G. H., M. W., potwierdzającego uregulowanie należności z FVAT (...) w całości, należało uznać, iż potrącenie powoda z dnia 14 listopada 2016 r. jest nieskuteczne, co łącznie stanowi o tym, że potrącenie pozwanego z dnia 20 grudnia 2016 r. jest skuteczne do kwoty 18.968,50 euro ze względu na dokonanie potrącenia z fakturą VAT powoda numer (...).

Podnosząc ten zarzut pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 i 3 przez: obniżenie kwoty zasądzonej od pozwanej na rzecz powoda o kwotę 18.968,50 euro tj. do kwoty 63.197,24 euro i zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Obie strony wносиły o oddalenie apelacji strony przeciwnej i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

apelacja powoda jest zasadna, nie jest natomiast zasadna apelacja pozwanej.

W sprawie niniejszej na wstępie należy wskazać, iż Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił fakt zawarcia pomiędzy powódką (sprzedawcą) i pozwaną (kupującym) umów sprzedaży osłonek zwierzęcych i ich wykonanie na kwotę 149.445,14 euro, a co udokumentowano załączonymi do pozwu fakturami do których to umów zastosowanie ma Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów z dnia 11 kwietnia 1980 r. sporządzona w Wiedniu. Trafnie także Sąd pierwszej instancji przyjął, iż roszczenie powódki zgodnie z przepisami Konwencji o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów sporządzonej w Nowym Jorku mającej zastosowanie w sprawie niniejszej nie jest przedawnione skoro doszło do przerwania biegu przedawnienia przez wielokrotne wpłaty przez pozwaną na poczet ceny towarów, bez zastrzeżeń, począwszy od listopada 2013 roku, w sytuacji gdy pozew wniesiony został przed upływem czterech lat od daty wymagalności roszczeń o zapłatę ceny towarów, z wyjątkiem dwóch najdawniejszych faktur VAT z 2012 roku, jednak późniejsze wpłaty przez pozwaną przerwały bieg przedawnienia zgodnie z wskazanymi przez Sąd pierwszej instancji przepisami Konwencji o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów. Podzielając ustalenia i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji tych kwestii dotyczących i traktując je jak własne w tym zakresie dodać należy, iż okoliczności te nie są kwestionowane obecnie przez strony.

Dodać należy w tym miejscu, przed odniesieniem się do apelacji obu stron, iż w zakresie spraw nieuregulowanym wskazanymi konwencjami zawierającymi normy prawa materialnego w oparciu o art. 4 ust. 1a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz. Urz. UE L 177 z 4 lipca 2008 r.) potwierdzone odesłaniem z art. 28 p.p.m. zastosowanie znajdzie polskie prawo materialne tj. Kodeks cywilny, do którego Sąd pierwszej instancji trafnie się odwoływał. Umowy sprzedaży zawarte przez strony zostały bowiem po dniu 16 maja 2011 r. i podlegają nadal przepisom Rozporządzeniu Rzym I, a zgodnie z przywołanym przepisem wobec braku wyboru prawa właściwego do umowy, umowa sprzedaży towarów podlega prawu państwa, w którym sprzedawca (tj. w sprawie niniejszej powódka) ma miejsce zwykłego pobytu.

Czyniąc te wstępne uwagi należy stwierdzić, że istotę sporu między stronami, mając na uwadze zarzuty obu apelacji, stanowi ocena przez Sąd pierwszej instancji podpisanego przez współnika powódki G. H. pisma o treści: „NA KWOTĘ 67.279,40 EURO BĘDZIE WYSTAWIONE KP DO FAKTUR NR: (...),(...),(...) (...). Dokumenty kasowe będą wystawione po zapłacie pozostałych faktur.” (k. 307 akt po zmianie numeracji kart akt, a poprzednio 407 akt oraz e-mail z 4 marca 2016 r. k. 306 akt). Zdaniem powódki oświadczenie to sporządzone 4 marca 2016 r. nie stanowiło dowodu zapłaty wynikającej z niej kwoty i tym samym nie mogło stanowić podstawy oddalenia jej żądań w zakresie objętej nim kwoty 67.279,40 euro i tym samym nie mogło mieć wpływu na ocenę oświadczenia o potrąceniu z dnia 14 listopada 2016 r. dokonanego przez powódkę, a co podnosi pozwana w swej apelacji.

Granice swobodnej oceny dowodów określone w art. 233 § 1 k.p.c. wyznaczają trzy czynniki: logiczny, ustawowy oraz ideologiczny. Czynniki logiczny oznacza, że sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Rozumowanie sędziego z reguły ma charakter rozumowania dedukcyjnego (rzadziej redukcijnego), powinien on zatem kierować się określonymi schematami, przewidzianymi w logice formalnej dla tego typu rozumowania.

W konsekwencji między wnioskami sądu, które wyprowadza on przy ocenie poszczególnych dowodów, nie mogą istnieć sprzeczności. Wszystkie wnioski muszą stanowić logiczną całość. Z orzeczeń Sądu Najwyższego wynika, że własne przekonanie sądu nie może naruszać zasady logicznego powiązania wniosków z zebraniem w sprawie materiałem. Sąd może dawać wiarę tym lub innym świadkom, czyli swobodnie oceniać ich zeznania, nie może jednak na tle tych zeznań budować wniosków, które z nich nie wynikają.

Wbrew zaś stanowisku Sądu pierwszej instancji, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zgodzić należy się w sprawie niniejszej z powodem, iż przedłożenie przez pozwaną oświadczenie dotyczące zapłaty kwoty 67.279,40 euro samo w sobie nie stanowi dowodu zapłaty tejże kwoty przez pozwaną powódcę. Sąd pierwszej instancji dokonując wykładni zawartego w przedmiotowym piśmie oświadczenia współnika powódki w uzasadnieniu uznał, że: „Powódka nie wystawiła dowodów kasowych na całość należności zapłaconej przez pozwaną, co wyraźnie przyznała w piśmie”. Zauważyć jednak należy, iż z treści oświadczenia złożonego przez stronę powodową nie wynika fakt zapłaty wskazanej w nim kwoty, a jedynie możliwość wystawienia dokumentów kasowych po zapłacie „pozostałych faktur”. Na takie rozumienie oświadczenia wskazał pełnomocnik powoda w piśmie procesowym z dnia 4 stycznia 2018 r. i na rozprawie w dniu 4 stycznia 2018 r. (pismo powódki z 4 stycznia 2018 r. k. 338 – 341 akt protokół rozprawy k. 354 i e-protokół 01:27:15 i n k. 355 akt) podnosząc, iż celem złożenia tego oświadczenia była rezygnacja z dochodzenia zapłaty za wskazane w nim faktury pod warunkiem zapłaty pozostałych faktur co jednak nie nastąpiło. Wbrew stwierdzeniu Sądu pierwszej instancji z omawianego oświadczenia nie wynika „wyraźne” przyznanie braku wystawienia dowodów kasowych na całą zapłaconą należność i nie może być ono traktowane jak pokwitowanie. Zauważyć należy w tym miejscu, iż pozwana oprócz tego oświadczenia nie przedstawiła żadnych innych dowodów mających potwierdzić fakt przekazania przez siebie powódcę kwoty 67.279,40 euro.

W sprawie niniejszej nie sposób zaś ograniczyć się wyłącznie do oceny złożonego przez pozwaną oświadczenia, jak to uczynił Sąd pierwszej instancji, dokonując oceny stanu rozliczenia stron z pominięciem okoliczności dotyczących złożenia tego oświadczenia. Zauważyć bowiem należy, że przecież wcześniejsze wpłaty gotówkowe dokonywane przez pozwaną były przez powódkę dokumentowane niezrozumiały byłby więc brak ich udokumentowania we wskazanym w oświadczeniu zakresie gdyby rzeczywiście miały one miejsce. Sytuacja taka dotyczyła częściowych wpłat należności z faktur VAT o numerach (...) oraz (...) objętych także przedmiotowym oświadczeniem, a spłacanych przez pozwaną w latach 2013-2014 co wynika z dowodów kasowych załączonych do pozwu (k. 86 – 93 akt). Wystawione przez powódkę dowody kasowe niekwestionowane przez pozwaną świadczą, iż powódka każdorazowo przy dokonaniu przez pozwaną spłaty potwierdzała płatność stosownym dokumentem rozliczeniowym. Nie sposób zatem uznać by w przypadku zapłaty przez pozwaną za faktury VAT wskazane w oświadczeniu mogło być inaczej. W okolicznościach sprawy nie sposób pominąć także i tego, że powódka w kolejnych pismach tj. wezwaniach z dnia 9 czerwca 2016 r. (k. 346 – 347 akt), potwierdzeniu salda dnia 14 listopada 2016 r.

(k. 110 – 111 akt) oraz ostatecznym przedsądowym wezwaniu do zapłaty z dnia 1 grudnia 2016 r. (k. 114 – 115 akt).

Niewątpliwie bowiem, jak wskazuje się w orzecznictwie, norma art. 65 § 1 k.c. nakazuje tak tłumaczyć oświadczenia woli, jak wymagają tego okoliczności, w których zostało złożone. Tłumaczenie oświadczenia woli, o którym mówi art. 65 k.c., stanowi zespół czynności prowadzących do ustalenia znaczenia tej wypowiedzi. W pierwszej kolejności chodzi o ustalenie, czy dana wypowiedź ma istotnie spełniać funkcję regulującą, a dopiero w dalszej kolejności o ustalenie jej znaczenia istotnego z prawnego punktu widzenia (treść dokonywanej regulacji).

W konsekwencji nie sposób także pominąć tego co zasadnie powódka w apelacji podnosi, iż z punktu widzenia zasad prowadzenia działalności gospodarczej, dbałości o własne interesy a w szczególności podstawowych i oczywistych wręcz zasad współzycia społecznego, strona która płaci za towar lub usługę chce, a w zdecydowanej większości przypadków również wymaga, od drugiej strony niezwłocznego wydania jej dokumentu potwierdzającego zapłatę. Wymóg uzyskania potwierdzenia zapłaty nakładają na stronę także wymogi księgowości i obowiązujących przepisów dotyczących obowiązku rozliczeń bezgotówkowych między przedsiębiorcami powyżej określonych limitów. Pozwala to bowiem płatcom na zabezpieczenie się przed dochodzeniem w przyszłości od niego ponownej zapłaty za ten sam towar lub usługę.

Odnosnie tejże kwestii zauważyć należy, iż obrót gospodarczy, zwłaszcza międzynarodowy, wymaga profesjonalnego podejścia do jego uczestników. Skoro bezspornym jest, że powódka dostarczyła towar i przekazała faktury VAT z określonym w ich treści sposobem płatności, to pozwana konstruując inny stan faktyczny winna wziąć pod uwagę, że musiałaby udowodnić przekazywanie ceny w formie gotówki. Dowód taki nie został nawet przez pozwaną zawnioskowany. Uregulowanie zawarte w art. 462 k.c. i art. 463 k.c. wyraźnie wskazywało na to, że ciężar dowodu w tym zakresie obciąża pozwaną, zgodnie z ogólną regułą zawartą w art. 6 k.c. (co do zbliżonej kwestii wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 grudnia 2005 r., sygn. akt I ACa 1503/05).

Nadto, nie znajduje również logicznego wytłumaczenia twierdzenie, iż z oświadczenia wynika, że pozwana spłaciła należność wobec powódki w kwocie wskazanej w oświadczeniu, gdyby tak bowiem było to wynikająca z faktury VAT nr (...) kwota 25.770 euro została spłacona przez pozwaną, to nie mogłaby ona zostać objęta późniejszym potrąceniem dokonanym przez powódkę w dniu 14 listopada 2016 r. Sąd pierwszej instancji zaś nie zakwestionował skuteczności dokonanego w dniu 14 listopada 2016 r. potrącenia. Rację ma więc powódka gdy podnosi w apelacji, że skoro dokonała potrącenia należności wynikającej z faktury VAT nr (...) w kwocie 25.770 euro z należnościami pozwanej względem niej to wypływa z tego oczywisty wręcz wniosek, iż do spłaty w/w należności wynikającej z faktury VAT nr (...) w kwocie 25.770 euro nie doszło przed dniem 14 listopada 2016 r. i oświadczenie (załączone do wiadomości mailowej z dnia 4 marca 2016 r.) nie mogło potwierdzać zapłaty dokonanej przez pozwaną spłaty w/w należności.

Wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji omawiane oświadczenie nie może być kwalifikowane jako pokwitowanie w rozumieniu art. 462 k.c. W orzecznictwie wskazuje się, że pokwitowanie ma charakter dokumentu prywatnego, z którym jednak wiąże się szczególne domniemanie spełnienia świadczenia. Podkreśla się przy tym, że pokwitowanie powinno być jednoznaczne i nie może budzić wątpliwości co do jego treści. Natomiast charakter prawny pokwitowania w orzecznictwie jest przedstawiany niejednolicie. Według dominującego poglądu orzecznictwa pokwitowanie nie stanowi oświadczenia woli, lecz oświadczenie wiedzy. Nie korzysta natomiast z domniemania prawdziwości zawartych w nim oświadczeń, wobec czego osoba mająca w tym interes prawny może twierdzić i dowodzić, że treść złożonych oświadczeń nie odpowiada stanowi rzeczywiście. Jego funkcją jest ułatwienie dłużnikowi udowodnienia, że spełnił świadczenie. Pokwitowanie może być jednak zakwestionowane, ponieważ stan w nim stwierdzony jako fakt podlega ocenie w kategoriach prawdy lub fałszu. Pokwitowanie nie wymaga zachowania innej formy niż pisemna, za wyjątkiem wypadku, kiedy dłużnik wykaże, że ma interes w otrzymaniu potwierdzenia w formie kwalifikowanej (art. 462 § 2 k.c.). Podważenie prawdziwości oświadczenia zawartego w pokwitowaniu może być dokonane wszelkimi środkami dowodowymi.

Złożone przez współnika powodowej spółki oświadczenie za tak rozumiane pokwitowanie nie może być traktowane nie jest ono bowiem jednoznaczne w treści, a okoliczności towarzyszące jego wystawieniu oraz okoliczności związane z kontaktami handlowymi stron powodują, wyżej naprowadzone, iż nie sposób uznać je za pokwitowanie spłaty faktur w nim wskazanych co do kwoty 67.279,40 euro. Pozwana w odpowiedzi na apelację powódki twierdzi, że z oświadczenia tego wynika uregulowanie „należności ze wskazanych tam faktur” (k. 433 akt) nie jest ono jednak poparte żadną argumentacją i pomija treść tego oświadczenia wyżej przytoczoną. Nie sposób w tym miejscu nie zauważyć, a co jest znamienne, iż pozwana w ogóle w pierwszym merytorycznym piśmie procesowym z dnia 23 października 2017 r. na fakt dokonania zapłaty częściowej kwoty 67.279,40 euro się nie powoływała.

Poczynione uwagi powodują, iż za zasadne uznać należy zarzuty apelacji powódki naruszenia tak prawa materialnego tj. art. 65 k.c., jak i naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c.

Odnosząc się do apelacji pozwanej należy wskazać, że opiera się ona na założeniu, iż oświadczenie G. H. wyżej omówione (z dnia 4 marca 2016 r.) stanowi dowód zapłaty kwot w nim wskazanym co, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie jest zasadne z przyczyn wyżej wskazanych. W konsekwencji tego ostatniego faktu nie może budzić wątpliwości to, że powódka była uprawniona do złożenia pozwanej oświadczenia o potrąceniu wzajemnych należności w dniu 14 listopada 2016 r. (k. 293 akt). W wyniku złożonego oświadczenia o potrąceniu doszło do umorzenia należności powódki wobec pozwanej wynikających z faktur VAT o numerach(...), (...), (...) oraz (...) na kwotę 16.098,50 euro z jej należnością od pozwanej wynikającą z faktury (...)

w zakresie kwoty 16.098,50 euro. Złożenie tego oświadczenia powodowało, iż w dacie złożenia przez pozwaną w dniu 20 grudnia 2016 r. późniejszego oświadczenia o potrąceniu obejmującego faktury VAT o numerach (...),(...), (...) oraz (...) wystawione przez pozwaną nie istniała już wiarygodność w tej kwocie z którą mógłby potrącić swoje zobowiązania wobec powódki z faktury numer (...). Pozostałe, wskazane w oświadczeniu o potrąceniu z dnia 20 grudnia 2016 r. faktury VAT o numerach (...) oraz (...) wraz z towarami w nich wskazanym, wg twierdzeń powódki, nie zostały nigdy przyjęte przez nią przyjęte i zostały zwrócone pozwanej. Ta ostatnia okoliczność nie została zakwestionowana przez pozwaną w toku postępowania. Podniesione okoliczności powodują, że nie sposób podzielić zarzutów apelacji pozwanej, która kwestionuje zasądzenie przez Sąd pierwszej instancji na rzecz powódki kwoty 18.968,50 euro, a to wobec przyjęcia, iż nie miała miejsca zapłata przez pozwaną powódce kwoty 67.279,40 euro. Tym samym brak podstaw do przyjęcia naruszenia prawa materialnego tj. art. 498 § 1 i 2 k.c. oraz art. 499 k.c. zarzucanego w apelacji pozwanej.

Wobec uznania apelacji powódki za zasadną, a apelacji pozwanej za nie zasadną należało zmienić zaskarżony wyrok w ten sposób, iż zasądzono od pozwanej na rzecz powódki całą dochodzoną kwotę tj. 149.445,14 euro z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 grudnia 2016 r. oraz kosztami procesu w kwocie 46.020,29 zł. Na koszty procesu złożyły się: opłata od pozwu 32.150 zł (powódka nadpłaciła opłatę od pozwu uiszczając kwotę 32.296 zł), koszty tłumaczeń w kwotach 2.869,59 zł i 183,70 zł poniesione przez powódkę oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 10.817 zł wraz z opłatą skarbową zgodnie z § 2 pkt. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Mając powyższe na uwadze wobec orzeczono na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmieniając zaskarżony wyrok w sposób wyżej wskazany wobec uwzględnienia apelacji powódki w całości oraz art. 385 k.p.c. oddalając apelację pozwanej jako nie zasadną. Wyrok wydano na posiedzeniu niejawnym na mocy art. 15 z.zs³ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (...) (Dz.U. poz. 374 z późniejszymi zmianami).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. zasądzając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 27.586 zł. Na zasądzoną kwotę złożyły się koszty postępowania apelacyjnego i zażaleniowego tj. opłata od apelacji powódki w kwocie 14.476 zł i opłata od zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 10

lutego 2018 r. w kwocie 60 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 12.150 zł, od apelacji powoda 8.100 zł, a od apelacji pozwanego 4.050 zł i w kwocie 900 zł od zgodnie z § 2 pkt. 4, 6 i 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 roku poz. 265).

SSA Wiesława Namirska	SSA Tomasz Pidzik	SSA Olga Gornowicz-Owczarek
-----------------------	-------------------	-----------------------------